

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 2706 від 28.12.2019
Кабінет Міністрів України

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про медіацію»

Законопроект, як зазначено в пояснювальній записці до нього, спрямований на «закріплення на законодавчому рівні можливості проведення процедури медіації, яка полягатиме у добровільному позасудовому врегулюванні конфлікту (спору) шляхом переговорів між його сторонами, за допомогою медіатора». У законопроекті пропонується визначити правові засади та порядок проведення медіації в Україні, зокрема, статус медіатора, права та обов'язки медіатора, сторін медіації, вимоги до договору про медіацію та до угоди про врегулювання конфлікту (спору) за результатами медіації тощо.

На думку суб'єкта права законодавчої ініціативи, це дозволить забезпечити «створення, зокрема, ефективної системи медіації, що має значно розвантажити судову систему, оскільки до медіації буде довіра у сторін договору» (п. 2 пояснювальної записки до проекту).

Головне управління, підтримуючи необхідність законодавчого врегулювання медіації як ефективного позасудового способу вирішення певних спорів (конфліктів), вважає за доцільне висловити щодо змісту проекту наступні зауваження та пропозиції.

1. Головне управління не вбачає необхідності у включенні до закону окремої статті з визначенням змісту основних термінів, які в ньому застосовуються. Це пояснюється тим, що значна частина з них не наповнені пов'язаним з цим Законом специфічним змістом, що має бути підставою для їх визначення у ньому. Зокрема, це стосується таких термінів, як «сторони медіації», «учасники медіації», «правила проведення медіації» тощо.

У зв'язку з цим було б доцільним змінити назву ст. 1 проекту на «Медіація», обмеживши її зміст визначенням цього терміну. Що стосується інших термінів, то (у разі необхідності) їх зміст юридично коректніше розкривати в інших статтях проекту, присвячених регулюванню відповідних питань (як це зроблено, наприклад, у Цивільному кодексі України).

2. Значна кількість питань, що мають суттєве значення для належного регулювання медіації у проекті визначені недостатньо чітко та потребують

подальшої деталізації. Зокрема, йдеться про: необхідність визначення у проекті правового статусу «об'єднання медіаторів» та «організації, що забезпечує проведення медіації» (не обмежуючись визначенням змісту цих термінів); змісту та основних умов «медіаційної угоди»; граничного строку медіації, відсутність якого може призвести до того, що медіація буде використовуватися для штучного затягування вирішення спору. Крім того, у проекті не врахована можливість проведення медіації колегіально декількома медіаторами, не врегульовано питання відповідальності медіатора за шкоду, завдану ним під час медіації тощо.

3. Вважаємо, що при визначенні сфери застосування медіації (ст. 2 проекту) не враховано, що її необмежене застосування може сприяти дискредитації медіації як ефективного позасудового способу вирішення спорів, як це свого часу відбулось щодо третейських судів, сфера діяльності яких була суттєво обмежена Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо діяльності третейських судів та виконання рішень третейських судів» від 05.03.2009.

Сумнівним виглядає застосування досудової медіації у цивільно-правових спорах, стороною яких є держава, територіальна громада, їх органи, державні та комунальні підприємства, неповнолітні особи, особи з обмеженою дієздатністю, в спорах, пов'язаних з державною таємницею тощо. Також навряд чи є доцільним використання медіації у справах про адміністративні правопорушення, оскільки у Кодексі України про адміністративні правопорушення застосування мирових угод не передбачено.

При визначенні сфери застосування медіації слід також визначитись зі співвідношенням між положеннями проекту та положеннями Закону України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)», в якому передбачено використання окремих елементів медіації для вирішення таких спорів, зокрема, участь у їх вирішенні незалежних посередників, а також зі співвідношенням медіації з врегулюванням спорів за участю судді, яке передбачено, зокрема, у ст. ст. 201-205 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК).

4. У п. 3 ч. 2 ст. 6 проекту з метою забезпечення незалежності та нейтральності медіатора передбачено, що медіатор не може бути представником або захисником будь-якої зі сторін у досудовому розслідуванні, судовому, третейському чи арбітражному провадженні у конфлікті (спорі), в якому він був медіатором. Проте не враховано, що його участь, наприклад, у судовому провадженні як судді (арбітром), експерта, спеціаліста або іншого відповідного учасника справи, також може негативно відобразитися на забезпеченні його нейтральності.

При визначенні у ст. 9 проекту осіб, які не можуть бути медіаторами, не враховані ризики, зокрема, корупційного характеру, від виконання функцій медіатора державними службовцями, службовцями органів місцевого самоврядування, суддями (крім випадків, коли вони здійснюють врегулювання спорів за участю судді) та іншими працівниками судових органів, посадовими особами прокуратури, Державного бюро розслідування тощо.

5. Також не вбачається необхідності у визначенні на рівні закону (ст. 10 проекту) конкретної кількості годин навчання медіатора (не менше 90 годин, у тому числі 45 годин практичного навчання), а також інформації, що визначається у документі, який видається після проходження підготовки, оскільки це питання доцільніше визначати на підзаконному рівні.

6. У ст. 13 проекту передбачається існування значної окремих реєстрів про медіаторів. Такі реєстри можуть створюватися кожним об'єднанням медіаторів чи кожною організацією, що забезпечує проведення медіації, а також державними органами та органами місцевого самоврядування, які можуть вести та оприлюднювати реєстри тих медіаторів, яких вони залучають або послугами яких користуються. Крім цього, у проекті не вирішено питання порядку ведення вказаних реєстрів, безоплатності доступу до них тощо.

Вважаємо, що для забезпечення більш широкого доступу до інформації про медіаторів було б доцільним запровадження єдиного реєстру медіаторів як загальної інформаційної системи для надання відомостей про всіх медіаторів.

7. У ст. 20 «Медіація під час судового, третейського, арбітражного провадження» проекту не визначені засади взаємодії медіаторів та відповідних судових органів, а також не передбачено забезпечення наявності у відповідних судах інформації про медіаторів.

Згідно з ч. 2 ст. 20 проекту спільне рішення сторін медіації про врегулювання конфлікту (спору) за результатами медіації (яке оформлено угодою за результатами медіації) *може затверджуватися судом*, третейським судом, міжнародним комерційним арбітражем в установленому законодавством порядку. Проте це не враховує того, що таке рішення по суті є мировою угодою сторін, у зв'язку з чим воно *має затверджуватися судом*, як це передбачено, зокрема, у ст. 207 ЦПК України, ст. 192 Господарського процесуального кодексу України, згідно з якими суд затверджує *мирову угоду*, ст. 474 Кримінального процесуального кодексу України, згідно з якою суд затверджує *угоду про примирення*, у порядку, визначеному у цих кодексах. Крім цього, звертаємо увагу на те, що у проекті не передбачено застосування медіації на стадії виконання судового рішення.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: О. Куціпак, О. Когут

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B420047F32C01
Дійсний до: 10.11.2020 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/3-2020/5531 від 14.02.2020

